

ЕСVET В БЪЛГАРИЯ
ПОЛЗИ И ПЕРСПЕКТИВИ

ecvet

European Credit system for
Vocational Education & Training

ЕСVET В БЪЛГАРИЯ ПОЛЗИ И ПЕРСПЕКТИВИ

УВОД

**ЧАСТ I – Приносите на ЕСVET
за системата на професионалното
образование и обучение**

**ЧАСТ II – „Добри практики“
при приложението на ЕСVET
в контекста на мобилността
и Ученето през целия живот**

**ЧАСТ III – Утрешният ден на ЕСVET
в България**

УВОД

Посланието на авторите за кого е предназначена брошурата

Европейската система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET) е насочена към професионалното образование и обучение и определя резултатите от обучението – знания, умения, компетентности. Основните цели на ECVET са свързани с придобиване и трансфер на ECVET кредити.

Системата ECVET като практическа реализация вече е неотделим компонент от професионалното образование и обучение във всички страни - членки на ЕС. Разработена в помощ на професионалните училища, центровете за професионално обучение, на работодателите, на самите обучаващи се, тя постепенно се утвърждава като ефективен инструмент за повишаване качеството на професионалното образование и обучение. Главната разлика между принципите на традиционните системи за обучение и принципите на ECVET е, че първите се базират на хорариум от часове, определен от обучаващите, а вторите са насочени към резултатите от ученето, които постигат обучаемите на основата на образователните стандарти за придобиване на професионална квалификация. Става дума за практически резултати от ученето, свързани с придобиването и прилагането на знания, умения и компетентности. Друга конкретна полза е и скъсяването на времето за реализация на кадрите, както и по-доброто съответствие на придобитата квалификация с нуждите на икономиката. Не случайно, именно с ECVET се свързва и реализира валидирането на неформално и информално придобитите знания, умения и компетентности, както и на дуалното обучение.

Настоящата брошура е предназначена за представителите на неделимо свързаната триада – обучаващи институции (професионални училища и центрове за професионално обучение), работодатели и обучаващи се в системата на професионалното образование и обучение.

ЧАСТ I

ECVET в помощ на работодатели, професионални училища, центрове за професионално обучение и обучаваните

Следвайки принципите на ECVET, на първо място трябва да имаме предвид квалификационното ниво, за което се подготвят обучителните материали, профилът на професията/държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професии и продължителността на обучението (основополагащо / надграждащо). За дадена квалификация се взема под внимание формалния учебен контекст и на тази база се присъждат общ брой кредити на тази квалификация. От този общ брой кредити се присъждат ECVET кредити на всяка единица, според относителната ѝ тежест в квалификацията. Относителната тежест на една единица учебни резултати се определят спрямо професионалната квалификация, относителното значение на учебните резултати, които съставят ECVET единицата в зависимост от участието на пазара на труда, преминаването към по-висока квалификационна степен, сложността, обхвата и обема на учебните резултати в единицата и необходимото усилие за учащия да придобие знанията, уменията и компетентностите, които се изискват за единицата (обучителни пътеки).

1. Как ECVET подпомага обучавашите се:

- способност за адаптиране на теорията в реална среда;
- придобиване на практически знания и умения;
- усвояване на „алтернативни“ стратегии за обучение – дистанционна и други форми и то през целия живот;
- развитие на организационни способности;
- подобряване на ориентацията за професионална реализация;
- възможност за постигане на бърза и ефективна професионална реализация;
- лична удовлетвореност и добро самочувствие;
- осигуряване на по-кратки пътеки до пазара на труда.

2. Какво предлага ECVET на работодателите

Подготовката на кадри зависи до голяма степен от втория ключов партньорски субект – работодателя. Негова важна функция е подаването на заявки за структурата на потребностите му от кадри и участие в разработването на стандарти за професионалната им подготовка. Ползите от това партньорство са многостранни, като някои от по-важните са:

- подобряване качеството на потенциалните кандидати за работа;
- увеличаване на атрактивността на работодателя, а оттам и засилване на притока на кандидати;
- намаляване на разходите за обучение на място;
- разработване на проучвателни проекти с участие на академични експерти при ниски разходи;
- формално признание на практическото обучение в компанията и неговото внедряване в квалификационната структура /кредитация/;
- подобряване на мотивацията на служителите чрез предоставяне на възможност за признаване на придобитите на работното място знания, умения и компетентности;
- отлични възможности за правилен подбор на качествени кандидати /при стажуване на ученици от професионалните гимназии/.

3. ECVET в помощ на доставчиците на професионално образование и обучение:

- реализиране на успешни програми;
- повишаване на конкурентноспособността на международния образователен пазар;
- поддържане на високо ниво на познаване на настоящите развития в индустрията;
- развиване и разширяване на професионалните умения и компетентности на преподавателския състав;
- повишаване на обществения интерес към професионалното образование;
- ръст на предоставяните услуги по валидиране на знания, умения и компетентности, придобити по неформален и неофициален път;
- конкурентноспособност между институциите, предлагащи повече възможности на обучаемите.

ЧАСТ II

„Добри практики“ от приложението на ECVET в България, центрове

1. Примери в контекста на мобилността

1.1. Добра практика от образователна мобилност от Земеделска професионална гимназия „Климент Тимирязев“, гр. Сандански /проект „Образователна мобилност за европейски стандарти в кулинаруята“

Земеделска професионална гимназия „Климент Тимирязев“, гр. Сандански е едно от най-големите земеделски училища в страната.

То има:

- богата 60-годишна история;
- 625 ученици;
- 60 лица педагогически персонал;

Обучава ученици по следните професии:

- Икономист;
- Организатор на туристическа и агентска дейност;
- Хлебар-сладкар;
- Техник-технолог по качество на храни и напитки;
- Монтьор на селскостопанска техника;
- Агроекология;
- Озеленител.

Идеята за мобилност възниква в резултат на успешното партньорство, което прераства в трайно сътрудничество с F+U Sachsen gGmbH, а именно:

- съвместна дейност с партньора F+U Sachsen gGmbH, датираща от 2009 год;
- изпълнение на два предходни проекта;
- през 2010 година - 20 ученика от специалност „Селски туризъм“ и през 2012 година - 20 ученика от специалност „Цветарство“, провеждат успешно образователни мобилности. В мобилността взеха участие два потока от общо 31 ученика от специалности „Производство на хляб и хлебни изделия“ и „Контрол на качеството и безопасност на храни и напитки“, професии „Хлебар-сладкар“ и „Техник-технолог по качеството на храни и напитки“. Тя се осъществи за по 15 дни в следните периоди: 07.04.2015 - 21.04.2015 и 01.07.2015 - 15.07.2015.

След мобилността компетентностите, придобити през периода на обучение в чужбина, бяха признати чрез: Сертификат / Декларация за участие в мобилността; Сертификат за мобилност Eurorpass.

Въздействието на проекта се изразява в: Приложение на придобитите от учениците знания, навици и практически умения по обща и отраслова професионална подготовка в реална работна среда; Запознаване с добрите европейски практики; Изграждане на стабилни трудови навици; Подобряване на езиковата компетентност; Признаване на компетентностите.

1.2. Добра практика от образователна мобилност от Национална професионална гимназия по ветеринарна медицина „Иван П. Павлов“, гр. Стара Загора

Учебното заведение е създадено през 1949 година. Подготвя специалисти за нуждите на селското стопанство. В училището се обучават повече от 600 ученици от цялата страна по специалностите: „Ветеринарен техник“, „Ветеринарен лаборант“ и „Техник - технолог по контрол на качеството и безопасност на храни и напитки“.

Училището работи по европейски проекти от 2007 година, като от 2011 г. изпълнява проекти за мобилност с цел обучение и практика. Идеята и целите на проектите за мобилност са:

- повишаване на професионалната квалификация на учениците;
- мотивирането им за успешно завършване на професионалното образование;
- придобиване на предприемаческа култура;
- запознаване с европейските стандарти за производство на качествени хранителни продукти.

Проекти по програма „Учене през целия живот“, секторна програма „Леонардо да Винчи“:

1. Проект № 2011-1-BG1- LEO 01- 04728

„Обогатяване на професионалните умения чрез иновационни животновъдни техники“

2. Проект № 2012-1-BG1-LEO01-06826

„Повишаване на професионалните компетенции за управление, организация и контрол на технологични процеси при производство на храни и напитки, изучавайки европейския иновативен опит“

3. Проект № 2013-1-BG1-LEO03-08830 „Учители развиват професионалните си компетенции, изучавайки европейски животновъдни практики и иновации“

Проекти по програма „Еразъм+“, Ключова дейност 1 „Мобилност“, сектор „Професионално образование и обучение“:

1. Проект №: 2014-1-BG01-KA102-001194

„Професионална практика в европейски животновъдни ферми и предприятия за производство на храни и напитки - успешен старт към реалното работно място“.

Цели на проекта: Усвояване на европейския иновативен опит, усъвършенстване на професионалните компетенции: профилактика във фермите, хуманно отношение и защита на животните, производство на биологична продукция. Проследяване на управлението, организацията и контрола на всеки един технологичен процес при производство на храни и напитки.

Партньорска организация AMFI - Agenzia per la mobilità e la formazione internazionale - Челано, Италия. На всеки участник е издаден Сертификат Europass мобилност.

2. Проект № 2015-1-BG01-KA102-013997

„Европейска мобилност за иновативно професионално образование“

По този проект бяха реализирани две дейности: Практика и обучение на ученици в професионални училища и Обучение на персонал в чужбина.

Общата цел на проекта е насочена към повишаване на професионалните квалификации и компетенции на ветеринарните специалисти в областта на ветеринарната медицина и животновъдството. Специфичните цели на проекта са свързани с усвояване на иновационни методи на профилактика и лечение на заболявания при животните, получаване на храни от животински произход с високо качество, съобразено с европейските стандарти, мениджмънт на фамилна ферма.

Проследяването на напредъка на обучаемите се извърши от фермери, тютори и придружаващи лица по време на мобилността. Оценяването в края на мобилността включва – оценка, дадена от фермерите, от тюторите и оценка на тетрадките- дневник, която се попълва ежедневно от учениците. В края на мобилността бенефициентите положиха тест за оценка на професионалните компетенции, придобити по време на практиката.

Валидиране и признаване на постиженията на обучаемите се извърши след приключване на мобилността, чрез комисия, назначена от директора на гимназията. Оценка бяха вписани в дипломите за средно образование и свидетелствата за трета професионална квалификационна степен.

Партньор – „Nordwin college“ – Леуварден, Холандия. На всеки участник е издаден Сертификат Europass мобилност и ECVET сертификат.

3. Проект № 2016-1-BG01-KA102-023053

„Европейски знания и компетентности, получени по време на обучение в професионалната дуална система - гарант за успешно работно място“.

ОСНОВНА ЦЕЛ на проекта: Повишаване качеството на професионалното образование в ПГВМ - Стара Загора, чрез трансфер на модел и добри практики от образователната система в Австрия и Германия.

Подцели:

1. Европейски иновации в областта на професионалното образование чрез практика в реална работна среда - гарант за успешно работно място.

2. Европейски компетентности за дуалната система на обучение и ECVET.
3. Повишаване на знанията за културата, бита, традициите на Австрия и Германия.
4. Придобиване на европейско съзнание и самочувствие за принадлежност към общността.
5. Обмяна на приложим опит и ноу-хау в обучението по професии;
6. Социални, граждански, чуждоезикови и компютърни компетенции.

Партньор: Агенция по заетостта в Австрия, организация „BVO Bildungsberatung & Vermittlungsagentur GmbH“ - Образователно консултиране и дъщерната ѝ фирма в Германия. На всеки участник е издаден Сертификат Europass мобилност и ECVET сертификат.

Въздействие от осъществените проекти и проведените мобилности:

- Подобряване на обучението, развитието и трансфер на иновативни практики от една страна - членка на ЕС към друга;
- Систематично използване и утвърждаване на европейските инструменти за прозрачност като Националната квалификационна рамка, Европейската квалификационна рамка, ECVET и Europas за насърчаване на транснационалната мобилност;
- Формиране у учениците на самосъзнание за европейско гражданство;
- Повишаване на пригодността на учениците към пазара на труда;
- Подобряване на чуждоезиковите компетенции, като предпоставка за интегриране на националния и на международния трудов пазар;
- Подобряване на разбирането за социалното, европейското и културното многообразие.

1.3 Практическо приложение на ECVET в обучителни програми в системата на ПОО в България и на Европейско ниво

В последните години ЦИПО „Згура-М“, Стара Загора прилага практически ECVET системата в своите инициативи. Основните принципи при използване и въвеждане на ECVET на национално и Европейско ниво, които организацията следва при създаване на иновативни обучителни програми, са:

- Да се адаптират към развитието на пазара на труда;
- Да отговарят на нововъзникващите умения и сектори;
- Да гарантират адекватно и достъпно продължаващо (надграждащо) обучение;
- Да гарантират устойчивост на ПОО чрез подход за осигуряване на качеството;
- Да предоставят възможност на гражданите на ЕС да придобият ключови компетенции;

- Да улесняват и насърчават транснационалната мобилност на учащи и обучители в сферата на ПОО.

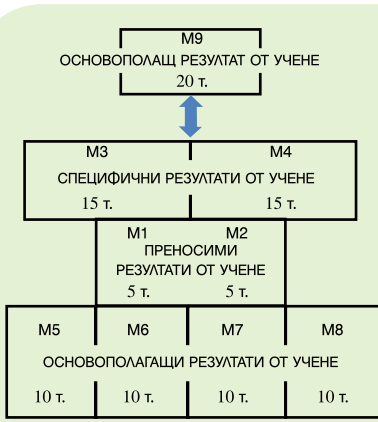
Примери от практиката:

• H-CARE: „Европейски алианс на секторните умения в областта на обучението и практика за консултанти „Продажби“ в търговията на помощни технически средства и хранителни добавки“ (www.healthcaresales.eu) - период на реализация: 2014-2016, Финансираща програма : „Учене през целия живот“ (централизиран), мярка: Секторни алианси на уменията, управляващ орган: EACEA, Брюксел. Концепцията на ECVET бе въведена с цел да се постигне по-добър контрол върху отделния учебен опит на учащите в системата на ПОО и да направи това учене по-привлекателно и мобилно между различните страни в Европейския съюз (ЕС). За една година формално редовно обучение в системата на ПОО се присъждат 60 точки. Създадох се две нови специалности: 341020 Консултант „Продажби на помощни технически средства“; 341021 Консултант „Продажби на хранителни добавки“ – и двете в рамките на трета степен на професионална квалификация, EQF ниво 4.

Основополагащите модули са 4 (M5, M6, M7 и M8) - описват основните знания, умения и компетентности. Преносимите модули (M1 & M2) са приложими в учебните планове и на други квалификации, в които съдържанието на модулите също е приложимо и те получават съответно по 5 ECVET точки.

Специфични модули са модули 3 и 4, които формират уникалността на тази професия и не съществуват под никаква форма в други обучения до сега (по 15 ECVET точки).

Стажуването (чиракуването) е важен аспект в съдържанието на обучителния курс. Способността да работите в реална работна среда е свързано не само с теоретичната част на курса, но също така и със знанията, уменията и компетентностите, придобити в обучението по стажуване (20 ECVET точки).

• COACH@WORK: Професионален обучителен курс и EQAVET оценъчна за проследяване на качеството на консултанти по подкрепена заетост за хора с увреждания“ (www.supportemployment.eu), период на реализация: 2014-2017, финансираща програма : Еразъм + (децентрализирана), мярка: КД202, Стратегически

партньорства в ПОО, управляващ орган: ЦРЧР България. Проведено бе международно проучване за анализ на потребностите (достъпно на сайта на проекта). Създадена бе нова специалност към „Медиатор на трудова борса“ (Код в СППОО 7620102 „Консултант по подкрепена заетост“, НКПД код 3005 Консултант, подкрепена заетост, трета степен на професионална квалификация, EQF ниво 4).

1.4. „Добра практика“ и положителен опит за успешно приложение на ECVET от работодателите

През 2011 година браншовата организация „Фасилити мениджмънт асоциация“ като асоцииран партньор взема активно участие в проект „По средата“. Проектът се осъществява по европейската програма „Учене през целия живот 2007 – 2013“, подпрограма „Леонардо да Винчи“ - процедура 2011 EAC/49/10, приоритет „ECVET за прозрачност и разпознаване на резултати от обучение и квалификации (LEO-TralInno-11)“, дейност „Трансфер на иновации“. Номерът на проекта е: N2013-1-ES1-LEO05-66232.

Целта на проекта е да позволи и подпомогне реализацията на процесите по прилагането на ECVET за ангажирани лица и стажанти в сектора на фирменото управление извън основните услуги в сферата на здравеопазването с приоритет върху логистиката и да им даде реален шанс за въвеждане на прозрачност и получаване на признание на постигнатите резултати чрез националното професионално образование и обучение (ПОО). Основните дейности, които са извършени от браншовата организация, са:

- Провеждане на детайлно наблюдение върху професионалистите, действащи в сектора в България;
- класиране на идентифицираните експерти по Европейската Квалификационна Рамка (ЕКР);
- Определяне на Европейски общ обхват в разглежданата професионална сфера с цел идентифициране на професии, които ще са приоритет за проекта и задействане на възможностите за прилагане на ECVET. Индивидуализирането на периметъра на квалификацията е насочен върху ниво 5 от Европейската Квалификационна Рамка (ЕКР), за да гарантира, в съответствие с правилата на Програмата „Учене през целия живот“ – подпрограма „Леонардо да Винчи“, че проектът ще засяга само областта на професионалното образование и обучение. Извършените подготвителни анализи и изследвания съдържат детайлно очертаване на различните професии във всички участващи страни, класификация на всички тези професионалисти в ЕКР чрез националните квалификационни рамки и системи. По този начин е очертан общ Европейски обхват на анализирани професии, ограничени до 5-то ниво или по – ниско, за които ще може да се приложи ECVET. За България професиите са:

- Управител на фармацевтичен склад (болница)
- Мениджър доставка на медицински материали
- Оператор на фармацевтичен склад
- Фармацевтичен асистент в склада (болница)
- Отговорник за болничните отпадъци
- Технически оператор на инсинератор за медицински отпадъци
- Главен отговорник за унищожаване на отпадъци
- Механик на инсинератора за медицински отпадъци

ЧАСТ III

Утрешният ден на ECVET в България

При внедряване на нещо ново – система, продукт, технология, винаги най-трудно е началото, защото трябва да си отговорим на много въпроси. От съществена важност е и да се убедят заинтересованите лица и страни в изключителната важност на това, което се внедрява. Убедени сме, че този труден начален етап от развитието на ECVET е вече зад гърба ни. Преобладаващата част от въпросите имат отговор, убедили сме по-голямата част от заинтересованите страни /доставчици на професионално образование и обучение – работодатели – социални партньори/ в несъмнените и значителни ползи от използване на принципите на системата ECVET.

Ако триъгълникът „доставчици на професионално образование и обучение – работодатели – социални партньори“ доскоро беше като Бермудския триъгълник, в който зацикляха реформи и иновации, сега вече той има шансът да се превърне в триъгълник, допринасящ за успеха на пазара на труда и за конкурентоспособността на европейската икономика. В този смисъл ECVET все по-осезаемо ще допринася за повишаване на заетостта, усвояването на практически знания, умения и компетентности, постигането на все по-добри резултати от професионалното образование и обучение, разгръщането на по-мощна мобилност на работната сила на Европейския пазар на труда.

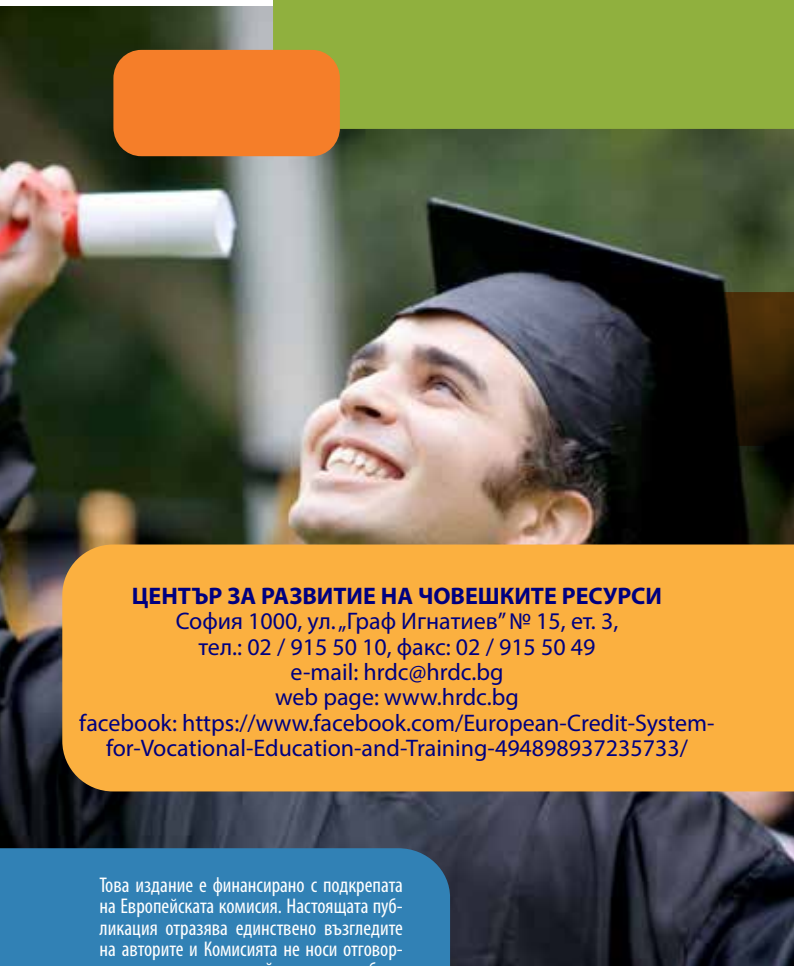
Перспективи пред развитието на ECVET в България:

- Да се разработи и приеме Наредба за трансфер на кредитите в ПОО, произтичаща от разпоредбите на Закона за професионалното образование и обучение, в която да се регламентира практически как ще се натрупват и трансферират кредити;
- Важна крачка е намирането на взаимовръзка между ECVET & ECTS – признаване на единици резултати от ученето, придобити в професионалното образование и обучение, чрез които всеки обучаван може да надгражда своята професионална квалификация;
- Прилагане на принципите и компонентите на ECVET за модернизиране на системата на ПОО посредством изграждане на гъвкави учебни пътеки в зависимост от нуждите на обучаваните и потребностите на пазара на труда;
- Обединен подход при прилагане на европейските инструменти за трансфер на кредити, качество на професионалното образование и обучение и европейската квалификационна рамка в националните образователни политики;
- Унифициране на разбирането за приложението на ECVET на европейско ниво и на национално ниво, неговото практическо прилагане за постигане на по-тясна взаимовръзка на образованието с изискванията на пазара на труда и на работодателите в съответствие със спецификата във всяка страна-членка. Проучване, трансфер и адаптиране на добри практики, свързани с прилагането на ECVET в България и в другите държави в рамките на ЕС.

Източници на информация и консултации – полезна информация:

https://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_en
<http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/european-credit-system-vocational-education-and-training-ecvet>
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/20170421-developing-ecvet_en
<https://www.navet.government.bg/bg/napoo-natsionalnata-koordinatsionna-t/>
<http://www.hrdc.bg>

2017

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

София 1000, ул. „Граф Игнатиев“ № 15, ет. 3,

тел.: 02 / 915 50 10, факс: 02 / 915 50 49

e-mail: hrdc@hrdc.bg

web page: www.hrdc.bg

facebook: <https://www.facebook.com/European-Credit-System-for-Vocational-Education-and-Training-494898937235733/>

Това издание е финансирано с подкрепата на Европейската комисия. Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.